

ПРИЧИНИ ГАГЬМУВАННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Українське село здавна відіграло особливу роль у збереженні духовних цінностей та культурних традицій нашого народу. Період ХХ- поч. ХХІ ст. характеризується поступовим зростанням наукових інтересів до витоків традиційної етнокультури в регіональних проявах.

Теоретичне осмислення традиційної культури українців, що проявляється у повсякденному житті сільського люду і яка зберегла для нас величезну інформацію про історію, світоглядні уявлення народу, є сьогодні одним із пріоритетних напрямів історичної науки.

Відродження національних традицій співпало із відродженням національної свідомості. Завдяки сільському населенню український народ зміг зберегти свої давні звичаї, що яскраво проявляються у відродженні давніх традицій уже в незалежній Україні.

Феномен нашої культури сформувався на основі місцевих традицій під впливом умов соціально-історичного буття і не відірвавшись від живильних коренів рідної землі.

Ми звикли, що здебільшого культура твориться у містах, де більше можливостей: регулярне проведення фестивалів, концертів, відвідування театрів, кінотеатрів, парків культури, музеїв, будинків культури, вистав; достатній штат працівників культури, фахівців у сфері дозвілля та ін. Внаслідок цього явища відбувається процес знекровлення села.

Ще однією причиною гальмування культурних традицій є кризова демографічна ситуація у сільській місцевості.

Демографічний стан у селах між переписного періоду 1989-2001 рр. характеризувався зростанням смертності, зниженням народжуваності,

інтенсивним старінням населення, депортацією, посиленням зовнішньої міграції [4-5].

Зростання смертності спостерігається у всіх регіонах України. За між переписний період чисельність сільського населення зменшилось у 21 області.

На базі статистичних даних можна стверджувати, що перше місце серед основних причин смертності сільського населення завоювали хвороби, так як рівень медичного обслуговування в Україні волів би бути кращим [6, с. 182].

Ще однією причиною від'ємного показника приросту населення, особливо серед сільського населення, було поширення пияцтва та алкоголізму. Соціально-економічні проблеми України особливо загострили ситуацію з надмірним вживанням алкоголю, в свою чергу це завжди підвищувало ризик померти від отруєння, самогубства, нещасного випадку. Таке явище стає причиною народження розумово та фізично відсталих дітей.

Також слід зарахувати виснажливу працю в сільській місцевості, яка призводить до передчасного старіння організму і пасивного способу відпочинку.

Як наслідок, від'ємний приріст сільського населення зумовлює скорочення кількості сіл через їх обезлюднення або об'єднання.

Не дивлячись на ситуацію, що склалась, українська культура освячена споконвічними традиціями досягла невідомих вершин і збагачує національну спадщину неминущими цінностями. Її зворушлива мелодійна пісня, запальний танець, мудра мова, грайлива музика розкриває унікальний світ народу.

Багато сіл мають великий духовний потенціал. Заслуговує на увагу робота сільських закладів культури по збереженню і розвитку аматорського народного мистецтва, де працюють чимало народних колективів.

Духовна культура минулих поколінь продовжує культивуватись у житті селянських родин і виконувати частково регламентовану та цілеспрямовану соціалізацію.

За результатами соціологічного опитуванням, проведеним автором тез в рамках дослідження «Побут та дозвілля сільського населення України 1991-2005 рр.» ,підтверджується статистична гіпотеза про те, що відношення до місцевих традицій прямо залежить від вікових характеристик населення. Серед

респондентів, що взяли участь віком більше 45 років погоджуються про існування певних культурних традицій у селі, тоді як молодша категорія обізнана у цьому питанні значно менша. Це свідчить про байдужість молодого покоління до минувшини і небажання бути активним співучасником творення культурного сьогодення.

Певну тривогу викликає той факт, що більшість родин не влаштовують і не святкують побутових родинних свят і обрядів, до яких відносять: весілля, входи, «чистий четвер», дні народження, Христини, заручини.

З одного боку – це свідчить про величезні резерви культури творчої діяльності, а з іншого боку – про надто низький рівень використання народно-побутових традицій як засобу соціального виховання на селі.

Отже, для забезпечення активної творчої діяльності народних мас по збереженню культури українського народу, широкої їх участі в організації дозвілля, пропаганди традиційних видів народного мистецтва, поліпшення роботи закладів культури з розвитку народної творчості, необхідне суттєве покращення добробуту у кожній сільській родині та значна фінансова допомога у видавництві друкованої продукції і популяризації народних традицій, звичаїв, обрядів, пісенної та інструментальної спадщини українського народу.

Література

1. Історія українського селянства: Нариси в 2-х т. / НАН України; Інститут історії України / За ред. В.А. Смолій – К.: Наук. думка, 2006. – Т.2 – 653 с.
2. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села. Монографія. / За ред. Е.М. Лібанова – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 468 с.
3. Соціально-економічне становище сільських населених пунктів України: Статистичний збірник / Поточний архів Держкомстату України. – К.: 2001. – 440 с.
4. Статистичний щорічник України за 2003 рік. – К.: Держкомстат України, 2004.– 632 с.

5. Статистичний щорічник України за 2004 рік. – К.: Держкомстат України, 2005. – 592 с
6. Україна у цифрах у 2000 році: корот. стат. довід. / За ред. О.Г. Осауленка – К.: Державний комітет статистики України, 2001. – 248 с.